

การชะลอการฟ้อง

(Suspend Prosecution)

บทบัญญัติ เล่มที่ 34 ประจำปีพุทธศักราช 2520 ตอนที่ 1

ประเทือง กิริติบุตร*

งานของพนักงานอัยการหรือจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า “นายแผ่นดิน” นั้น เข้าใจกันทั่วไปก็คือ ทำหน้าที่ดำเนินคดีเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมาย นอกจากนั้นยังมีบางคนกล่าวว่า “อัยการที่ดีแต่เอาคนเข้าคุกตระวางเท่านั้น” ความจริงแล้วหน้าที่ของพนักงานอัยการหาไม่เฉพาะในการดำเนินคดีดังกล่าวเท่านั้น ยังมีหน้าที่อื่นอีกมากซึ่งได้กำหนดไว้โดยกฎหมายต่างๆ แต่ในที่นี้จะกล่าวถึงแต่หน้าที่ของพนักงานอัยการเกี่ยวกับการดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหาดำเนินคดีทางอาญา อันเป็นงานแขนงหนึ่งที่กรมอัยการมีหน้าที่ที่จะต้องอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า ประเทศไทยมีวิธีดำเนินการกับผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา การสอบสวน ตลอดถึงการพิจารณาชั้นพนักงานอัยการ และการพิจารณาพิพากษาของศาล โดยมีกฎหมายกำหนดไว้ คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามกฎหมายดังกล่าวให้พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่พิจารณาสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนได้ทำการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว โดยพิจารณาพยานหลักฐานตามสำนวนการสอบสวน แล้วมีคำสั่งฟ้อง ไม่ฟ้อง หรือสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป ถ้าเป็นกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องก็ดำเนินการยื่นฟ้องต่อศาล ผู้ถูกฟ้องย่อมอยู่ในฐานะเป็นจำเลยไปทันที ปัจจุบันผู้ต้องหาในคดีอาญาเป็นจำนวนมากที่กระทำความผิดโดยมิได้มีจิตใจเป็นอาชญากรมาก่อน และตามประวัติความประพฤติ การศึกษา อาชีพ สภาพแวดล้อมแห่งจิตใจบุคคลดังกล่าวเป็นคนดีในสายตาของสังคม และบางคนอาจทำประโยชน์ให้แก่สังคมเป็นอย่างมากมาแล้ว แต่ได้มากระทำความผิดอาญาโดยสาเหตุบางประการ หรือความผิดบางประเภท เช่น

- การกระทำโดยประมาท
- การกระทำบางอย่างที่ถือเป็นความผิดเพราะเป็นข้อห้ามของกฎหมาย (Mala Prohibita) เช่น ความผิดเกี่ยวกับอาวุธปืน
- การกระทำผิดที่มีสาเหตุมาจากบุคคลอื่น เช่น การป้องกันเกินกว่าเหตุ การกระทำโดยจำเป็นเกินกว่าเหตุ การกระทำโดยบันดาลโทสะ ฯลฯ

* ธรรมศาสตร์บัณฑิต, M.C.L. (S.M.U.) อธิบดีกรมอัยการ

- การกระทำผิดเนื่องจากสภาพแวดล้อมชักนำ เช่น ความยากจนเหลือทนทาน เพราะโอกาสอันวายให้ ฯลฯ

บุคคลที่กระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นนี้ สมควรที่จะได้รับการผ่อนผันมิต้องให้ถูกลงโทษทางอาญา เพื่อเปิดโอกาสให้กลับตัวเป็นคนดีของสังคมอีกครั้งหนึ่ง ทางปฏิบัติในปัจจุบันพนักงานอัยการจะต้องฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลทำให้ต้องเสียเวลาค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการขอรอการลงอาญาจากศาลทำให้คดีกรงศาลโดยไม่จำเป็นนอกจากนี้ในกรณีที่ถูกรื้อฟ้องเป็นจำเลย ระหว่างการพิจารณาคดีบุคคลดังกล่าวต้องเสียประวัติได้รับความกระทบกระเทือนใจอย่างรุนแรงอาจถูกสั่งให้ออกจากราชการหรือเลิกจ้าง ก่อความเดือดร้อนแก่ตนเองและครอบครัวอย่างแสนสาหัสทั้งยังเป็นภาระหนักแก่กรมราชทัณฑ์ที่ต้องรับตัวไว้ควบคุมเลี้ยงดูระหว่างการพิจารณาคดี ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณของแผ่นดินปีหนึ่งๆ จำนวนหลายร้อยล้านบาทอีกด้วย ในบางกรณีผู้เสียหายเองก็ไม่คิดใจดำเนินคดีอยู่แล้ว การฟ้องผู้ต้องหาไปไม่เป็นผลดีแก่สังคมเลย

ดังนั้นจึงควรนำวิธีการชะลอการฟ้องมาใช้ กล่าวคือ เมื่อพนักงานอัยการมีความเห็นน่าเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา แต่มีเหตุควรชะลอการฟ้องก็จะยังไม่ฟ้องผู้ต้องหา แต่จะชะลอการฟ้องไว้ตามเงื่อนไขและวิธีการที่กฎหมายกำหนด และจัดให้มีการคุมประพฤติโดยนักสังคมสงเคราะห์ เมื่อครบกำหนดเวลาแล้วไม่ปรากฏว่าผู้ต้องหากระทำความผิดอีกก็จะสั่งจำหน่ายคดี แต่ถ้ามีการกระทำผิดอีกก็จะถูกฟ้องทั้งคดีที่ชะลอการฟ้องไว้ และคดีที่ทำผิดใหม่ด้วย

วัตถุประสงค์อันสำคัญที่นำวิธีการชะลอการฟ้องมาใช้ก็คือ

- (1) ให้มีการชะลอการฟ้องผู้กระทำความผิดอาญาบางประเภทไว้ชั่วคราวระยะเวลาที่กำหนด เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาได้มีโอกาสกลับตัวเป็นคนดีได้ภายใต้ความควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ และทำให้ไม่เป็นการเสียหายแก่ประวัติและชื่อเสียงของบุคคลนั้น
- (2) เพื่อเป็นการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีชั้นศาล และการควบคุม

ทั้งของผู้กระทำความผิดและของแผ่นดิน และเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดอาญาได้กลับตัวเป็นคนดีแทนที่จะส่งฟ้องศาลและร้องขอการลงอาญา หรือการรอกการกำหนดโทษตามวิธีการเดิม

การนำวิธีการชะลอการฟ้องมาใช้ นี้ เป็นการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมของประเทศแต่เดิมมา ซึ่งพนักงานอัยการจะต้องฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดอาญาทุกเรื่องทุกกรณี โดยจัดให้มีการคุมประพฤติผู้กระทำความผิดซึ่งยังไม่ควรถูกฟ้องร้องดำเนินคดี เนื่องจากในปัจจุบันการคุมประพฤติจะกระทำต่อเมื่อคดีได้ไปสู่การพิจารณาของศาลแล้วเท่านั้น การปฏิรูปดังกล่าวนี้ย่อมเป็นผลดีแก่ผู้กระทำความผิดตามหลักวิชาอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยายิ่งขึ้น เป็นการช่วยให้คนห่างคุกมากขึ้น

วิธีการและระยะเวลาดำเนินการ โดยให้อำนาจพนักงานอัยการที่จะพิจารณาเสนอความเห็น ว่า ผู้ต้องหาคนใดที่ตามการสอบสวนได้ความว่า กระทำความผิดตามข้อหา แต่เมื่อคำนึงถึงประวัติ ความประพฤติ อุปนิสัย การดำเนินอาชีพ สติปัญญา การศึกษาอบรม สภาพความผิดและสภาพแวดล้อม

แห่งจิต ฯลฯ แล้วควรได้รับการชะลอการฟ้อง ให้พนักงานอัยการเสนอความเห็นควรชะลอการฟ้อง ไปยังคณะกรรมการชะลอการฟ้อง (Board of Suspend Prosecution) ซึ่งอาจประกอบด้วยหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น ปลัดกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย อธิบดีกรมอัยการ กรมตำรวจ อธิบดีกรมการปกครอง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ อธิบดีกรมการแพทย์หรือผู้แทน หรือผู้ที่คณะกรรมการดังกล่าวได้แต่งตั้งให้ดำเนินการในเรื่องนี้โดยเฉพาะ

เมื่อคณะกรรมการชะลอการฟ้องพิจารณาแล้วไม่เห็นชอบด้วยกับความเห็นของพนักงานอัยการ ก็ต้องยื่นฟ้องผู้ต้องหาคนนั้นไป ถ้าเห็นชอบด้วยก็จะอนุญาตให้มีการชะลอการฟ้อง

ผู้ต้องหาที่ได้รับอนุญาตให้ชะลอการฟ้อง ต้องได้รับการคุมประพฤติโดยพนักงานคุมประพฤติ (Probation Officer) ซึ่งเป็นนักสังคมสงเคราะห์ซึ่งระยะเวลาที่กำหนด เช่น หนึ่งปี หรือสองปี โดยต้องรายงานตัวตามกำหนดด้วย ทั้งนี้ ทั้งผู้ต้องหาและผู้เสียหายยินยอมให้มีการชะลอการฟ้อง

เมื่อครบกำหนดการชะลอการฟ้องแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะทำรายงานเสนอพนักงานอัยการเกี่ยวกับความประพฤติของผู้ต้องหาดังกล่าวและพนักงานอัยการจะทำความเห็นเสนอคณะกรรมการชะลอการฟ้องต่อไปว่าควรระงับการฟ้องเด็ดขาดหรือไม่

ระหว่างการคุมประพฤติ ถ้าผู้ต้องหาประพฤติการชัดแจ้งว่า ไม่กลับตนเป็นคนดีหรือผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้สำหรับการคุมประพฤติ คณะกรรมการชะลอการฟ้องอาจระงับการชะลอการฟ้อง และให้ฟ้องคดีนั้นต่อไป

ถ้าระหว่างการคุมประพฤติ ผู้ต้องหากระทำความผิดอีก ก็จะถูกฟ้องทั้งคดีที่ชะลอไว้และคดีความผิดใหม่ด้วย

เพื่อที่จะให้การดำเนินงานบรรลุผลสมดังความมุ่งหมาย จำต้องตรากฎหมายขึ้นใช้บังคับสำหรับการชะลอการฟ้องนี้โดยเฉพาะมีฐานะเป็นพระราชบัญญัติ หรืออาจมีการแก้ไขกฎหมายฉบับอื่นๆ ที่เกี่ยวกับคดีอาญา เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและประมวลกฎหมายอาญาการชะลอการฟ้องนี้เป็นงานใหม่ที่กรมอัยการได้ริเริ่มขึ้นมาเพื่อแบ่งเบาภาระที่กรมราชทัณฑ์ต้องรับอยู่ในด้านค่าใช้จ่าย ขณะเดียวกันก็เป็นการบรรเทาภาระให้คดีไปรกรศาล จุดประสงค์ส่วนใหญ่โดยแท้จริงนั้น คือ ความปรานีที่ต้องการให้ผู้ที่มีความประพฤติดี ประวัติดี ได้รับการปฏิบัติตามกฎหมายในรูปแบบที่ให้โอกาสในการกลับตัว และเป็นการให้อภัยในความผิดพลาดครั้งแรก และรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ทุกวันนี้สภาพรอบตัวของเรายังรุนแรงและหนักหนาอยู่แล้ว การที่นักกฎหมายจะคิดค้นหาวิธีที่จะช่วยให้คนห่างคุกไว้ก่อนนั้นควรได้รับการสนับสนุนตามสมควร จึงหวังกันว่าผลงานของโครงการนี้จะประสบผลสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามก็ต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลและหน่วยงานการทุกฝ่ายช่วยเหลือกัน เพื่อช่วยสังคมให้ดีขึ้นกว่าปัจจุบัน